

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU.

Głównym celem projektu będzie określenie wpływu realizacji postulatów wynikających z koncepcji *trwałego* rozwoju (określanej też często w Polsce „*rozwojem zrównoważonym*” lub „*ekorozwojem*”) na ekonomiczną efektywność rolnictwa i gospodarstw rolnych z uwzględnieniem różnych kierunków produkcji i wielkości gospodarstw. W ramach realizacji projektu podjęta zostanie również próba identyfikacji czynników stanowiących bariery w przełożeniu założeń „*filozofii trwałości*” na praktykę funkcjonowania podmiotów gospodarczych, w szczególności gospodarstw rolnych.

Realizacja projektu w warstwie empirycznej koncentrować będzie się na sektorze rolnictwa, w warstwie ogólnopoznawczej odnosić się będzie jednak do szeroko rozumianych relacji występujących na linii: człowiek – gospodarka – środowisko (tzw. trzy filary trwałości). Główna myśl koncepcji „*trwałego rozwoju*” sprowadza się do tego, aby rozwój gospodarczy i społeczny przebiegał w taki sposób, „by potrzeby obecnego pokolenia były zaspokajane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie”.

Obserwacja rzeczywistości gospodarczej i politycznej wskazuje, że zarówno podmioty gospodarcze jak też decydenci polityczni, często wbrew deklaracjom, podejmują działania sprzeczne z podstawowymi przesłankami koncepcji „*trwałego rozwoju*”. Sugeruje to, że pomimo ogromnego dorobku badawczego i intelektualnego jaki dokonał się w ostatnich latach, wiele problemów związanych z praktyczną realizacją filozofii „*trwałości*” nadal pozostaje nierozwiązanych, co determinuje konieczność dalszych poszukiwań w tym obszarze. Występujące problemy sugerują, że mechanizmy reakcji i relacje między ekonomicznymi, społecznymi i środowiskowymi uwarunkowaniami rozwoju nie są jeszcze dostatecznie poznane. Projekt będzie koncentrował się na rolnictwie, jako sektorze, w którym procesy produkcyjne w ujęciu dosłownym determinowane są przez zasoby środowiska naturalnego. Można przyjąć, że każde marnotrawstwo tych zasobów wynikające np. ze zbędnych emisji, w perspektywie długookresowej (a taka jest właściwa do rozważań na trwałym rozwoju) prowadzić będzie w konsekwencji do ograniczenia potencjału produkcyjnego rolnictwa. Zjawiska te, niezauważalne na poziomie pojedynczych gospodarstw czy nawet krajów, w skali globalnej przyczyniają się do wielu negatywnych konsekwencji jak np. globalne ocieplenie. Zmiany klimatu skutkują następnie chociażby zwiększaniem się częstotliwości susz (jak też innych zjawisk ekstremalnych), które w bezpośredni sposób stają się źródłem strat zarówno w rolnictwie, jak i całej gospodarce. Efektywne wykorzystanie zasobów w rolnictwie, które oznacza eliminację wszelkiego marnotrawstwa (w tym rozumianego jako niszczenie zasobów środowiska) można więc uznać, za klucz do *trwałego rozwoju* gospodarek i społeczeństw.

Planowane badania przeprowadzone zostaną w kilku etapach. W pierwszym, na podstawie studiów literaturowych zidentyfikowane zostaną parametry mogące służyć jako wskaźniki oceny zgodności działań rolników z przesłankami koncepcji *trwałego rozwoju*. Zidentyfikowane miary stanowiąc będą podstawę przygotowania kwestionariusza wywiadu. W drugim etapie przeprowadzone zostaną szczegółowe badania kwestionariuszowe w reprezentatywnej zbiorowości 600 polskich gospodarstw, które uczestniczą w systemie zbierania danych rachunkowych – FADN. Dane jakościowe pozyskane w trakcie wywiadów z rolnikami zostaną zestawione z danymi ilościowymi dostępnymi w bazie FADN, co znacząco rozszerzy możliwości analizy różnych problemów związanych z tematem badań. W trzecim, zasadniczym etapie przeprowadzone zostaną analizy zgromadzonego materiału badawczego, które powinny dać odpowiedź na kluczowe pytanie projektu dotyczące związku między realizacją postulatów „*trwałego rozwoju*” a efektywnością. Jednostkowe wyniki uzyskane w tym etapie zostaną zagregowane (poprzez zastosowanie wag stosowanych w FADN) i przeniesione na poziom sektora. Syntetycznym rezultatem analiz będzie opracowanie „profilu gospodarstwa trwałego” odzwierciedlającego znaczenie efektywności w trwałym rozwoju rolnictwa.